

Téma: Státní rozpočet

Předmět: Ekonomie

Zaslal(a): R690

Státní rozpočet - rozhodující význam v soustavě veřejných rozpočtů

v historii kvůli financování válek a potřeb panovnického dvora

- příjmy – válečné kořisti, domény – z panovníkova majetku, poplatky za zapůjčení práv (právo lovu, těžby, vaření piva, lihu) později výběr daní (naturální až peněžní, nepravidelný až pravidelný); církevní a městské daně
- podstata v rozdělování a zejména přerozdělování důchodů – spočívá v rozdělování a přerozdělování důchodů, představuje souhrn peněžních stavů v oblasti tvorby, rozdělování a užití centralizovaného peněžního fondu

Vymezení pojmu státní rozpočet

- centralizovaný peněžní fond
 - obhospodařován státem
 - princip nenávratnosti a neekvivalentní způsob rozdělování
- bilance příjmů a výdajů
 - účetní hledisko – předpokládaná příjmy a výdaje státu
- finanční plán
 - na rozpočtové období – plánované příjmy a výdaje
 - rozpočtová závěrka – bilance hospodaření za minulé rozpočtové období
 - střednědobý výhled – 2letý
- ekonomický vztah

- shromažďování a rozdělování prostředků (daně, poplatky, cla, státní půjčky, dotace, transfery aj.)
- finanční zákon
 - právní norma - usnesl parlament - opravňuje výkonnou moc k vybírání příjmů a realizaci výdajů k vedení národního hospodářství
- nástroj rozpočtové politiky státu
 - k plnění funkcí veřejného sektoru

FUNKCE STÁTNÍHO ROZPOČTU

Projevem podstaty státního rozpočtu a vyplývají z funkce veřejného sektoru.

- **Alokační - Nejstarší**; stát - produkční subjekt - příjemce obyvatelstvo
- **Redistribuční - Přerozdělování** HDP (národní důchod) - snaha zmírnit negativní dopad do sociální oblasti
- **Stabilizační** - Eliminace tržních selhání, minimalizace společenských ztrát (inflace, zaměstnanost, platební bilance)
- **Regulační** - Přímé zásahy státu do soukromého sektoru (regulace cen, mezd, podpory NZ)
- **Kontrolní** - Kontrola příjmů a výdajů státního rozpočtu

ROZPOČTOVÉ ZÁSADY

Měl by se jimi řídit rozpočtový proces (fáze prací s rozpočtem).

- **úplnost** - Všechny finanční operace vlády a centrálních institucí (všechny příjmy a výdaje v brutto /plných/ částkách)
- **jednotnost** - Příjmy a výdaje jsou zachyceny v jediném dokumentu a jednotným způsobem. Odklon - rozpočty mimořádné, dodatečné, doplňkové. Zásada rozpočtové plurality - několik dílčích rozpočtů
- **reálnost a pravdivost** - Zamezit rozpočtovým přesunům (převod výdajů na jiný účel - ztěžují to)
- **každoroční sestavování a schvalování rozpočtu** - Přehled příjmů a výdajů - rozpočtové období od 1.1. do 31.12.. Schválení před započítáním nového rozpočtového

období. Rozpočtové provizorium – pokud není schválen rozpočet včas (zpracování, neshoda v projednání; válečný stav)

- **(dlouhodobá) vyrovnanost** - Zlaté pravidlo - výdaje jsou sestavovány, tak aby odpovídaly příjmům. Schodkový rozpočet v ČR přijat od roku 1999
- **Přehlednost** - Rozpočtová skladba - seřazení příjmů a výdajů (srovnatelnost, kontroly) - členění na kapitoly, skupiny, oddíly, pododdíly, paragrafy, položky
- **Publicita** - Zveřejnění - projednává se veřejně v parlamentu - tisk, sbírka zákona

Zásada hospodárnosti a efektivnosti - zodpovědné hospodaření s veřejnými zdroji (ne deficit)

ROZPOČTOVÁ PRAVIDLA

Řídí se jimi celý rozpočtový proces - vycházejí ze zásad. Jsou upravena zákonem.

• navrhovatel rozpočtu

- Zákon vymezí instituci
 - ministerstvo financí + správci kapitol + státní fondy + územní samosprávné orgány
 - rozpočtová kancelář prezidenta (USA); premiér (VB)

• způsobu vypracování výdajové stránky rozpočtu

- Kdo a jakým způsobem?
 - Ministerstvo financí na základě částky střednědobého výdajového rámce schváleného Poslaneckou sněmovnou při schvalování rozpočtu na předchozí období

• přednost výdajů před příjmy

- Příjmy jsou ke stabilizaci ekonomiky (daňové stabilizátory, multiplikátory)
- Výdaje jsou k podpoře ekonomického růstu (expanze)
 - Problém nadhodnocení (přebytkový) či podhodnocení výdajů

• schvalování rozpočtu

- V ústavě je vymezena zákonná moc v daném státě
- ČR - dolní komora parlamentu tj. Poslanecká sněmovna

• omezení přesunů v rozpočtu

- Možnost přesunu stanovena zákonem (omezeny, či zakázány)

- ČR – ministr financí může provést přesun mezi ukazateli maximálně ve výši 10 % celkového objemu ukazatele. (vyšší přesuny může povolit Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny)
- **alokace výdajů**
 - Ve federativních zemích – kde nad státním rozpočtem je rozpočet nadnárodní
 - Část výdajů k zabezpečení potřeb federace (unie) a část je rozdělena mezi jednotlivé územní celky
- **vymezení příjmů, výdajů a rezerv**
 - Vymezeno zákonem (daně, cla, dotace, půjčky)
 - Rozpočtová rezerva – ke krytí nezbytných a nepředvídaných výdajů
 - Velikost navrhuje vláda – schvaluje parlament – o použití rozhoduje vláda
 - ČR – 0,3 celkových výdajů na daný rozpočtový rok
- **rozpočtové provizoria**
 - Pokud státní rozpočet není schválen jako zákon k 1.1.
 - Vláda vybírá příjmy a realizuje výdaje státního rozpočtu do schválení rozpočtového zákona
 - V ČR 1999 a 2000 a v ČR se vláda řídí zákonem schváleným na minulé rozpočtové období – jednu dvanáctinu výdajů
- **časového užití a účelnosti výdajů**
 - Uvolňování peněžních prostředků (celé období, čtvrtletně, měsíce) absolutní či % část
 - K jakým účelům lze výdaje použít
- **úhrady rozpočtově nezajištěných potřeb**
 - Možnost úhrady neplánovaných potřeb
 - Hospodárnější provedení jiných úkolů
 - Odsunutí či omezení méně důležitého úkolu
 - Zvýšení výnosů (příspěvkové organizace)
 - Vládní rezerva
- **sestavení a schvalovací procedury státního závěrečného účtu**
 - Zpráva o plnění státního rozpočtu
 - ČR – ministerstvo financí + správci kapitol státního rozpočtu + územní samosprávné celky + státní fondy
 - Návrh závěrečného účtu Předkládá k projednání vládě ta předá Poslanecké

sněmovně